

Warszawa, 14 października 2016 r.

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska
Watchdog Polska
ul. Ursynowska 22/2
02-605 Warszawa

573/BW/SOWP/2016/SOKBT

Naczelna Rada Adwokacka
ul. Świętojerska 16
00-202 Warszawa

**WYSTĄPIENIE W ZWIĄZKU Z KONFERENCJĄ
PN. „ADWOKATURA W OBRONIE PRAW CZŁOWIEKA”**

I.

Stowarzyszenie Sieć Obywatelska Watchdog Polska pragnie przedstawić niniejsze wystąpienie w związku z konferencją pn. „Adwokatura w obronie praw człowieka”, organizowaną przez Naczelną Radę Adwokacką i Komisję Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, która odbędzie się 15 października 2016 r.

Za sprawą niniejszego wystąpienia pragniemy zwrócić uwagę na:

- problematykę obowiązków profesjonalnych pełnomocników, reprezentujących podmioty publiczne,
- znaczenie dla prawa do informacji potencjalnego wniosku do TK o zbadanie zgodności z Konstytucją RP ustawy o dostępie do informacji publicznej, który może być skierowany przez Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej.

II.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 Prawa o adwokaturze¹, adwokatura powołana jest do udzielania pomocy prawnej, współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa.

Dostrzegamy problem, wynikający z sytuacji, gdy podmiot publiczny, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, w sposób niedopuszczalny ogranicza wolności i prawa człowieka i obywatela – w tym prawo do informacji.

Oczywiście mamy świadomość, że celem podejmowanych przez adwokatów czynności zawodowych jest ochrona interesów klienta². Jednakże w tym względzie pragniemy przypomnieć, że organy władzy publicznej i inne podmioty publiczne (np. spółki komunalne i spółki Skarbu Państwa) są bytami prawnymi, które ze swego założenia realizują określone cele publiczne. Są to zatem podmioty szczególnego rodzaju, które działają na rzecz suwerena – Narodu. Choć bezpośrednim klientem profesjonalnych pełnomocników jest podmiot publiczny, to należy pamiętać, że podmiot ten działa w sferze publicznej i jego celem jest realizowanie określonych zadań publicznych.

¹ Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 615 ze zm.).

² § 6 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki Adwokackiej).

W naszej działalności spotykamy się niestety z przykładami podmiotów publicznych, które uparczywie nie udostępniają informacji publicznej wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi. Niepokoi nas to, że w niektórych przypadkach działania te są wspierane przez profesjonalnych pełnomocników.

W tym względzie pragniemy przypomnieć znaczenie § 10 Kodeksu etyki adwokackiej, zgodnie z którym adwokat nie może usprawiedliwiać naruszenia zasad etyki i godności zawodu powoływaniem się na poczynione przez klienta sugestie. Z kolei zgodnie z § 11 Kodeksu, adwokatowi nie wolno świadomie podawać sądowi nieprawdziwych informacji.

Mamy zarazem świadomość, że owe negatywne sytuacje należy traktować w charakterze odstępstw od zasady. Niemniej jednak w naszej ocenie należy na tę kwestię uwrażliwić adwokatów.

Rozumiemy i w pełni szanujemy to, że celem podejmowanych przez adwokatów czynności zawodowych jest ochrona interesów klienta. Zdarza się, że tymi klientami są podmioty publiczne. W tych przypadkach oczekujemy jednak od Państwa, że ochrona interesów klienta nie będzie doprowadzała do naruszeń konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela. Jednym z takich praw jest prawo do informacji publicznej.

Warto zwrócić uwagę na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 25 czerwca 2013 r. w sprawie *Youth Initiative for Human Rights* (Młodzieżowej Inicjatywy na Rzecz Praw Człowieka) przeciwko Serbii (skarga nr 48135/06)³. Trybunał przypomniał, że art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stanowi gwarancję prawa do informacji. Jednakże szczególnie istotne znaczenie ma wspólna i zbieżna opinia sędziów Sajó i Vučinić. Wskazali oni, że prawo do informacji jest:

szczególnie ważne dla tych krajów, gdzie nawet w dzisiejszych czasach utrwalone zwyczaje utrudniają dostęp do danych, które w czasach totalitaryzmu były wykorzystywane dla celów opresyjnych przez tajne służby. Jednakże napisaliśmy tę zbieżną opinię, w szczególności aby podkreślić ogólną potrzebę interpretacji art. 10 w zgodności z rozwiązaniami w prawie międzynarodowym dotyczącymi swobody informacji, która obejmuje dostęp do informacji gromadzonych przez organy publiczne.

Dalej podkreślili, że

W dobie Internetu, różnice pomiędzy dziennikarzami a innymi obywatelami szybko zanikają. Silna demokracja wymaga transparentności, do której prawo mają wszyscy obywatele.

III.

W styczniu 2016 r.⁴ Naczelna Rada Adwokacka upoważniła Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej do złożenia do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o zbadanie zgodności z konstytucją ustawy o dostępie do informacji publicznej. Jako wzorce konstytucyjne wskazano art. 2 i art. 61 Konstytucji RP.

Obawiamy się, że celem złożenia potencjalnego wniosku do TK jest zakwestionowanie podlegania samorządów zawodowych (w tym samorządu zawodowego adwokatów) obowiązkowi informacyjnym, unormowanym w ustawie o dostępie do informacji publicznej, w tym obowiązkowi udostępniania informacji na wniosek.

³ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-152998>.

⁴ Uchwała nr 56/2016 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 15 stycznia 2016 r. sprawie wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 782 ze zm.).

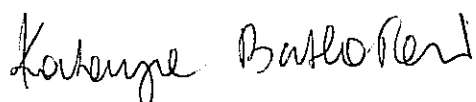
Nasza obawa wynika z tego, że organy samorządu zawodowego adwokatów (jak i innych wolnych zawodów) już wielokrotnie były stronami postępowań sądowych o udostępnienie informacji publicznej (m.in. orzeczeń dyscyplinarnych) i wielokrotnie postępowania te przegrywały.

Pragniemy w tym miejscu zaznaczyć, że jawne działanie samorządów zawodowych ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia realizacji konstytucyjnego prawa do informacji publicznej. Jest to także element fundamentalnej w demokratycznym państwie prawa zasady jawności sfery publicznej. Poza tym jest niezbędne do budowania zaufania do działalności tych samorządów. Z tego powodu pragniemy wyrazić zaniepokojenie możliwymi działaniami, zmierzającymi do ograniczenia jawności działania samorządów zawodowych.

Liczymy na to, że niniejsze wystąpienie stanie się powodem refleksji o znaczeniu prawa do informacji o działalności samorządów zawodowych oraz roli profesjonalnego pełnomocnika, reprezentującego podmioty publiczne.

Katarzyna Batko-Toluc

WICEPREZESKA
SIECI OBYWATELSKIEJ - WATCHDOG POLSKA

Szymon Osowski

PREZES
SIECI OBYWATELSKIEJ - WATCHDOG POLSKA

